

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін
до деяких законодавчих актів України щодо подолання
проблеми заборгованості держави за рішеннями судів**

(реєстр. № 8533 від 27 червня 2018 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 17 липня 2018 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 22 листопада 2018 року (протокол № 75) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подолання проблеми заборгованості держави за рішеннями судів (реєстр. № 8533 від 27 червня 2018 року), поданий народними депутатами України Сидоровичем Р.М., Алексєєвим І.С. та Алексєєвим С.О. (далі – Законопроект).

Згідно із пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є удосконалення механізму забезпечення права особи на виконання рішення суду, боржником за яким є держава, підвищення ефективності системи погашення боргів держави за рішеннями національних судів.

Законопроектом передбачається внесення змін до законів України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», «Про виконавче провадження».

Прийняття та реалізація цих заходів, за твердженням авторів, дозволить поліпшити рівень забезпечення стандартів верховенства права в Україні.

Розглядаючи даний Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй

(частина друга статті 8), порядок виконання судових рішень визначається виключно законом України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Необхідність прийняття Законопроекту обґрунтовується тим, що Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) в рішенні у справі «Бурмич та інші проти України» вкотре наголосив на наявності в Україні системної проблеми щодо невиконання судових рішень та закликав державу розробити дієвий механізм усунення системних та грубих порушень прав людини, визначивши строк у два роки для вирішення цієї проблеми.

Слід зазначити, що неналежне вжиття заходів на виконання пілотного рішення «Юрій Миколайович Іванов проти України» й зумовило повторну констатацію системної проблеми невиконання судових рішень у рішенні «Бурмич та інші проти України».

Запропоновані зміни до Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» зумовлюють скасування відповідного мораторію для погашення заборгованості, що виникла у зв'язку з виконанням рішень про відшкодування збитків, завданих Державному бюджету України внаслідок виконання рішень ЄСПЛ, постановлених проти України, та збитків, завданих Державному бюджету України внаслідок виплати коштів відповідно до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень». Існування відповідного мораторію значною мірою зумовило невиконання судових рішень. Це саме стосується і змін, які пропонується внести до Закону України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу».

Водночас, змінами до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» законодавчо закріплюється термін «пілотне рішення», а також цей Закон доповнюється статтею, яка регламентує дії Кабінету Міністрів України щодо вжиття заходів загального характеру, що заслуговує на підтримку з міркувань законодавчого визначення певних строків реагування на проблему, констатовану у пілотному рішенні, а також з міркувань обов'язковості створення у таких випадках міжвідомчої робочої групи, адже вирішення структурних проблем на практиці не може забезпечуватися силами одного відомства.

До того ж, зміни до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» сприятимуть уточненню правового порядку, зокрема, щодо особливостей виконання рішень суду про стягнення коштів з державного підприємства або юридичної особи, черговості виконання рішень суду та здійснення компенсації за тривале невиконання рішення суду.

Верховний Суд вважає, що Законопроект у цілому спрямований на подолання системної проблеми тривалого невиконання судових рішень, а отже, його прийняття є доцільним та обґрунтованим.

Міністерство юстиції України підтримує Законопроект без зауважень, оскільки ним вирішується питання виконання рішення Великої Палати Європейського суду з прав людини у справі «Бурмич та інші проти України». З урахування того, що у 2018 році на фінансування відповідної бюджетної програми Державній казначейській службі України було виділено 500000000грн., на думку даного Міністерства, це дасть змогу задовольнити майже в повному обсязі вимоги стягувачів, які перебувають на обліку у першій черзі в Державній казначейській службі України (приблизно 159570 осіб).

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету прийняв рішення, що Законопроект матиме опосередкований вплив на показники бюджету (може потребувати додаткових видатків державного бюджету на виплату компенсацій у разі неналежного виконання рішень суду залежно від практики застосування відповідної законодавчої ініціативи); у разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством. Крім того, Комітет з питань бюджету рекомендує при доопрацюванні даного Законопроекту абзац другий пункту 2 розділу II привести у відповідність до вимог статті 23 Бюджетного кодексу України, згідно з якою перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами здійснюється у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника бюджетних коштів. Натомість Законопроектом пропонується доручити Кабінету Міністрів України здійснити перерозподіл видатків державного бюджету між бюджетною програмою Міністерства юстиції України (код 3601170) та бюджетною програмою Міністерства фінансів України (код 3504040).

Разом з тим, належить звернути увагу, що цим ж авторами Законопроекту подано системно пов'язаний з ним законопроект про внесення змін до Бюджетного кодексу України (реєстр. № 8534 від 27 червня 2018 року), яким вносяться пов'язані з даним питанням зміни до частини першої статті 25 та пункту 9 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо уповноваження територіальних органів Казначейства України на безспірне списання коштів з бюджету за рішенням суду та звернення до органів прокуратури щодо відшкодування завданих Державному бюджету України збитків. Таким чином, практичне застосування відповідної законодавчої ініціативи залежить від взаємоузгодженого розгляду і прийняття таких законопроектів.

Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції дійшов висновку про те, що цей Законопроект не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, або регулюється національним законодавством країн-членів ЄС, а отже, не потребує експертного висновку Комітету з питань європейської інтеграції.

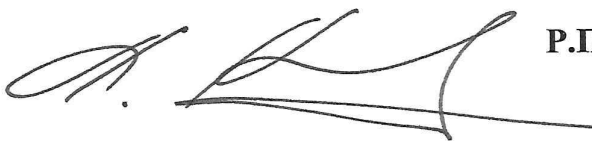
Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, висловивши ряд зауважень, вважає, що за результатами розгляду в першому читанні Законопроект доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

На підставі викладеного вище Комітет вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подолання проблеми заборгованості держави за рішеннями судів (реєстр. № 8533 від 27 червня 2018 року), поданий народними депутатами України Сидоровичем Р.М., Алексеєвим І.С. та Алексеєвим С.О., прийняти в першому читанні за основу.

2. Визначити співдоповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції Алексеєва І.С.

Голова Комітету

Р.П.КНЯЗЕВИЧ